

РЕШЕНИЕ

№ 56

гр. Бургас, 09.05.2023 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АПЕЛАТИВЕН СЪД – БУРГАС в публично заседание на дванадесети април през две хиляди двадесет и трета година в следния състав:

Председател: Румяна Ст. Калошева Манкова

Членове: Веселка Г. Узунова
Даниела Д. Михова

при участието на секретаря Станка Ст. Ангелова
като разгледа докладваното от Румяна Ст. Калошева Манкова Въззивно гражданско дело № 20232000500038 по описа за 2023 година

за да се произнесе, взе пред вид следното:

Производството по делото е образувано по въззивна жалба на П. К. Г. от гр.Б., чрез адв.А.Т., против решение № 1017 от 28.10.2012г. по гр.дело №292/2022г. на Бургаския окръжен съд, с което е отхвърлен предявеният от него иск против Л. К. Г. от гр.Б. за заплащане на сумата от 100 000 лв., в едно със законната лихва, представляваща обезщетение за непозволено увреждане, изразяващо се в укриване на факти и поставянето му в заблуждение по предмета на уговорката по чл.6, ал.3, т.5.2 от договор за спогодба между страните от 31.07.2017г., евентуално - представляваща вреди по чл.100 ЗЗД от несъществуване на вземането по договор за цесия от 31.07.2017г., евентуално - представляваща неоснователно обогатяване на ответника за сметка на ищеца.

Въззивникът намира за неправилно становището на съда, че ответникът не може да носи отговорност за вреди от недобросъвестно договаряне по представения по делото договор за спогодба, тъй като вредите се извеждат от уговорка за цедиране на несъществуващо вземане, но страна по договора за цесия е търговско дружество, а не ответникът като физическо лице. Твърди, че е налице недопустимо произнасяне по иск за преддоговорна вреда по чл.12 ЗЗД и по този начин неправилно е променена правната квалификация на предявения иск, посочена в доклада по делото като такава по чл.45 ЗЗД. Счита решението за неправилно и съобразно правилата на деликтната отговорност, като сочи, че такава може да бъде носена единствено

от физическо, но не и от юридическо лице. След като ответникът сам не е носител на цедираното вземане, а е договарял в своя полза като физическо лице, представляващ търговско дружество, той може да носи деликтна отговорност единствено по реда на чл.45 ЗЗД. Оспорва се изводът на решаващия съд за ирелевантност на извънсъдебната спогодба на страните при наличието на съдебна такава, уреждаща правоотношенията им. Твърде се, че съдът неправилно е възприел предметния обхват на спогодбите и е изключил договореното извънсъдебно относно цесията, като част от задълженията на трето за съдебния спор лице – търговско дружество, представлявано от ответника, чиято икономическа цел е попълване на запазената част от наследството. Именно невъзможността на дружеството-цедент да участва в съдебната спогодба обяснява разликата в страните по двете спогодби. Въззивникът се позовава на свободата на договаряне, от където следва съобразяване договореното и по двете спогодби, като съдебната се допълва от извънсъдебната, подписана и от третото за съдебния спор лице-цедент. Не следва да се приема, че задължението по извънсъдебната спогодба за цедиране на съответното вземане е предоговорено в рамките на съдебната спогодба така, че да отпадне с нейното подписване, предвид невъзможността да се договори задължение за трето, неучастващо лице. Съдът не е съобразил и аргументите за преследваната от страните икономическа цел и изричните уговорки в извънсъдебната спогодба за начина на реализиране на договорените права, както и клаузите на договора за цесия. Неправилно е отказал да приеме възмездния характер на цесията, доколкото срещу цедираното вземане от 100 000 лв. стои задължението на ответника за погасяване на задължението му на същата стойност за попълване на наследствената маса. Искане се обезсилване на решението в частта досежно иска за непозволено увреждане по чл.45 ЗЗД, разгледан като такъв по чл.12 ЗЗД и отмяна на решението в останалата му част като неправилно, при постановяване на друго, с което искът да бъде уважен. Претендират се разноските по делото.

В отговор на въззивната жалба, ответникът Л. К. Г., чрез пълномощника адв.Д.Н., оспорва същата и претендира оставянето и без уважение като неоснователна. След съпоставка на двете спогодби, съдът основателно е приел, че правната квалификация на предявения иск е чл.12 ЗЗД, съобразно твърденията в исковата молба. Отчетен е по – широкият обхват на извънсъдебната спогодба и съобразно липсата на задължение на ответника в съдебната спогодба да прехвърли съответното вземане, съдът е приел, че това задължение не касае попълване на запазената част от наследството, а други въпроси относно наследствената маса. Според въззиваемия, решаващият съд е отчел връзката между двете спогодби - извънсъдебната като предварително споразумение и съдебната като окончателна по спора и обвързваща страните със СПН. Оспорват се и твърденията във въззивната жалба, че по иск с правно основание чл.12 ЗЗД, отговорността се свежда до негативните вреди. Изложени са съображения, че

промяната на правната квалификация не води до нарушение на процесуалните права на ищеца, тъй като не променя предмета на доказване, нито доказателствената тежест. Касае се до деликтна отговорност, като фактическите състави на иска по чл.45 и по чл.12 ЗЗД се припокриват, с единствената разлика е, че отговорността по чл.12 ЗЗД разглежда по-тесни хипотези. Дори преквалификацията на иска да се приеме за процесуално нарушение, на основание ТР №1/2013г. на ОСГТК на ВКС то е преодолимо. Друг довод за неоснователността на иска е и изпълнението на поетия ангажимент за сключване на договора за цесия. С подписването му ответникът не носи отговорност за валидността и събираемостта на вземането. Съдът не е приел конкуренция между спогодбите, а единствено е разграничил тяхната правна стойност, като е отчетена и свободата на договаряне. Твърди се и липса на материалноправна и процесуалноправна легитимация, тъй като ответникът не е страна по договора за цесия. Процесната съдебна спогодба има за предмет уреждане на отношения за попълване на запазена част от наследство и в нея не се съдържа обещаване на действие на трето лице – сключване на договор за цесия. Предметният обхват на извънсъдебната спогодба е подробно описан - за уреждане на отношения по наследяване, а не за попълване на запазена част. Там липсва уговорка за солидарна отговорност на ответника, което изключва възмездния характер на цесията. Заявено е искане за потвърждаване на обжалваното решение.

Жалбата е подадена в срок от надлежно легитимирана страна против подлежащ на обжалване съдебен акт, което сочи на допустимост.

По съществото на спора, след преценка на възраженията и доводите на страните, събраните по делото доказателства и с оглед предвиденото в закона, съдът намира следното:

С обжалваното решение е отхвърлен искът на П. Г. против брат му Л. Г. за заплащане на сумата от 100 000 лв., в едно със законната лихва от датата на исковата молба до изплащане на сумата, претендирана на първо място като непозволено увреждане, евентуално като отговорност по чл.100 ЗЗД за вреди на кредитора за съществуване на вземането по договор за цесия и евентуално като неоснователно обогатяване по чл.59 ЗЗД. Решаващият съд е приел, че изложените от ищеца обстоятелства, на които се основава главният иск за непозволено увреждане, сочат на правна квалификация в по-тесната хипотеза по чл.12 ЗЗД – отговорност за вреди от недобросъвестност при преговори и сключване на договора за спогодба от 31.07.2017г. Изложил е съображения, че при предявената вреда, изразяваща се в неполучени 100 000 лв. за попълване на запазена част от наследство, отношенията на страните по посочения договор са без правно значение, след като спорът между тях за възстановяване на запазената част на ищеца от наследството е решен в последствие със съдебна спогодба от 04.09.2017г. по гр.д. № 2171/2015г. на Окръжен съд – Бургас, ползваща се със сила на присъдено нещо и изпълнена изцяло. По първия евентуален иск е посочено, че цедент по този договор е търговско дружество, поради което ответникът в лично качество не е

материалноправно легитимиран да отговаря за съществуване на вземането. А при окончателно уредените със съдебна спогодба отношения на страните по наследството, липсва извъндоговорно правоотношение по неоснователно обогатяване в хипотезата на чл.59 ЗЗД. Не е налице неоснователно обогатяване и по чл.55, ал.1, предл. 1 ЗЗД на отпаднало основание, поради нищожност на договора за цесия, тъй като претенцията не е насочена към страна по договора, отговорна за евентуално неоснователно разместване на блага.

Решението, преценено съобразно изискванията на чл.269 ГПК, настоящата инстанция намира за валидно и допустимо, като произнесено от законен състав на компетентния съд, в изискуемата от закона форма по редовно предявени и допустими иски и надлежно развило се исково производство.

Произнасянето на първоинстанционния съд по главния иск за непозволено увреждане, при извършената преквалификация на исковата претенция по чл.12 ЗЗД, след посочена такава по чл.45 ЗЗД в доклада по делото, е допустимо. Хипотезата на чл.12 ЗЗД, т.н. „преддоговорна отговорност“, е специална деликтната отговорност. Ищецът е предявил като фактическо основание на иска следните фактически твърдения: за уравниение /попълване/ на признатата му запазена част от наследството на бащата на страните, с договор за спогодба от 31.07.2017г. ответникът се е задължил да прехвърли на ищеца актив на стойност 100 000 лв., съставляващ вземане на представляваното от него като управител дружество „Панорама-2000“ ЕООД, но при сключването на договора ответникът е действал недобросъвестно, премълчавайки факта, че с протоколно решение на едноличния собственик на капитала от 15.12.2016г. длъжникът Йовка Пенчева е била освободена от отговорност като бивш управител на дружеството. Така изложените обстоятелства, на които се основава иска, сочат на предявена искова претенция за обезщетение за вреди от недобросъвестно поведение при сключване на договор, който покрива деликтната отговорност по чл.12, с идентичен фактически състав с чл.45 ЗЗД – недобросъвестно поведение на ответника и настъпили вследствие на това вреди за ищеца, а също и при идентична тежест на доказване с основния състав на непозволеното увреждане.

Не се спори по фактите.

Страните по делото са деца и единствени наследници на К. Г., починал на *, оставил завещание в полза на сина си Л. Г. и племенника си Я. М.. П. Г. е завел иск за нищожност на завещанието, евентуално за възстановяване на запазената му 1/3 ид.ч. от наследството, по който спор е образувано гр.д. № 2171/2015г. на БОС.

В хода на посоченото дело, между страните по същото и „Вендита инвест“ АД, гр.С., на 31.07.2017г. е сключен договор за спогодба по чл. 365 и сл. ЗЗД, с който договарящите са постигнали споразумение като страни по гр.д. №2171/2015г., гр.д. №1892/2015г., гр.д. № 1863/2016г., а П. Г. и като

ищец по т.д. №87/2016г. и т.д. №88/2016г., всички на Окръжен съд – Бургас, за уреждане на имуществените си отношения и всички претенции, предмет на изброените дела и възникнали въз основа на наследяване на К. Г. по закон и по завещание. Признато е правото на П. Г., в качеството му на син и законен наследник на починалия, да получи своята запазена част от наследството в размер на 1/3 от имуществото, включено в наследствената маса. Активите в наследството са изброени в 27 пункта на обща стойност 3 690 734,76 лв. и 573 109,51 щ.д., като запазената 1/3 част на П. Г. е посочена в размер на 1 230 244,02 лв. и 191 036,50 щ.д., за който дял е договорено получаването на конкретно изброени активи, покриващи оценката на дела. По чл.6, ал.3, т.5, /2/ от спогодбата страните са се споразумели, като част от взаимните отстъпки при определяне на условията за попълване на запазената част на П. Г. от наследството, брат му Л. Г., в качеството си на представляващ „Панорама – 2000“ ЕООД, с.Д., общ.Б., да му прехвърли с договор за цесия вземането, което дружеството има спрямо длъжника Й. В. П. от гр.Б., което вземане произтича от деликт и евентуално неоснователно обогатяване на длъжника със сумата от 100 000 лв., платена и с подписано от самия длъжник, като бивш управител на дружеството, платежно нареждане до „ПИБ“ АД от 16.10.2014г., с което е заплатила сама на себе си посочената сума като допълнително възнаграждение на управителя на дружеството, въз основа на решение на едноличния собственик на капитала на дружеството, което е с подправен/неавтентичен подпис. В чл.9, /4/ е посочено, че след извършване на съответните прехвърлителни сделки и получаване на уговорените суми по банкова сметка на П. Г., страните се задължават да сключат съдебна спогодба по гр.д. № 2171/2015г. на БОС в смисъла на настоящото споразумение.

С договор за цесия от 31.07.2017г. Л. Г., като управител и представляващ „Панорама-2000“ ЕООД, с.Д. е прехвърлил в полза на П. Г. вземането в размер на 100 000 лв., описано по-горе. В договора е посочено, че прехвърленото вземане е уговорено като елемент от попълването на запазената част на цесионера от наследството на неговия баща и е резултат от взаимни отстъпки по спогодбата между цедента и цесионера като страни по гр.д. № 2171/2015г. на БОС. Цесията е съобщена на длъжника Панчева.

Й. П. е била освободена от длъжност и от отговорност като управител на „Панорама-2000“ ЕООД с решение от 15.12.2016г. на едноличния собственик на капитала „Вендита инвест“ ЕАД, като занаят пред дружеството е представлявано от другия управител Л. Г.. Решението е надлежно вписано в Търговския регистър.

В последствие, видно от протокол от съдебното заседание на 04.09.2017г. по гр.д. №2171/2015г. /л.151/, същото е прекратено, като съдът е одобрил сключена между П. Г., Л. Г. и Я. М. съдебна спогодба, с която страните по делото са уредили имуществените си отношения, предмет на посоченото дело и всички претенции, възникнали във връзка с наследяването на К. Г., осъществено по закон и по завещание. В същата са отразени стойностите в лева и щ. долари на наследствената маса и на запазената част от

1/3 на П. Г., както и следващите му се активи за попълване на запазената част, идентични с тези по договора от 31.07.2017г. По съдебната спогодба липса уговорката по предходния договор, касаеща прехвърляне на описаното по-горе вземане от 100 000 лв.

По предявен от П. Г. против Й. П. иск за сумата от 100 000 лв. по договора за цесия от 31.07.2017г., е образувано гр.д. № 1384/2017г. на БОС, приключило с прекратяване поради недопустимост на главния иск по чл.99 ЗЗД, вр. чл.145 ТЗ, вр. чл.45 ЗЗД и с влязло на 22.02.2021г. в сила отхвърлително решение по евентуалния иск по чл.99, вр. чл.55, ал.1, предл.1 ЗЗД. За да прекрати поради недопустимост производството по първия иск във връзка с така наречения „управленски деликт“, съдът е приел, че липсва решение по чл.137, ал.1, т.8 ТЗ на едноличния собственик на капитала на „Панорама-2000“ ЕООД за предявяване на иска по чл.145 ТЗ срещу бившия управител, а и последният с освобождаването му от длъжност е бил освободен от отговорност. Евентуалният иск е отхвърлен, поради нищожност по чл.26, ал.2, предл.4 ЗЗД на договора за цесия - липса на предмет, тъй като касае прехвърляне на неиндивидуализирано по основание вземане, предвид посочените две такива „деликт и евентуално неоснователно обогатяване“, както и поради нарушена еквивалентност на насрещните престации.

При горните безспорни между страните фактически обстоятелства, настоящата инстанция намира, че в случая не се установява предявеното от ищеца непозволено увреждане по чл.12, вр. чл.45 ЗЗД, поради което така заявеният иск е неоснователен.

Както се посочи по-горе, при подписване на спогодбата от 31.07.2017г. страните са се задължили да сключат в същия смисъл съдебна спогодба по гр.д. № 2171/2015г. на БОС. При заявената такава и одобрена от съда в с.з. на 04.09.2017г., липсва включена клауза за попълване на запазената част от наследството на П. Г. от неговия баща с полученото чрез договора за цесия от 31.07.2017г. вземане. По силата на съдебната спогодба, която има значение на влязло в сила решение, имуществените отношения между страните, предмет на посоченото гр. дело, свързани с разпределение помежду им на собствеността, съобразно признатата запазена част на П. Г. от наследството на починалия К. Г., са уредени със сила на присъдено нещо и изпълнени, при посочените там получени от ищеца активи, съответни на стойността на дела на П. Г., отговаряща на запазената му част от 1/3 от приетата в спогодбата обща стойност на наследството. При тези обстоятелства се налага изводът за неотносимост на изпълнената клауза за цесия по договора за спогодба от 31.07.2017г. към попълване на запазената част на П. Г., след като в съдебната спогодба, уреждаща окончателно този въпрос, вземането по цесията не се съдържа. В този смисъл настоящата инстанция намира, че липсва установена по делото претендираната от ищеца в размер на 100 000 лв. вреда от несъществуващото вземане по договора за цесия, представляваща недостиг в запазената му част от наследството. Въпросната запазена част е окончателно договорена и изпълнена в пълната и стойност със съдебната спогодба, без

сумата по договора за цесия и при изричната клауза, че страните нямат и няма да имат каквито и да било допълнителни претенции.

Неоснователен е доводът във въззивната жалба, че клаузата досежно договора за цесия е изоставена и не е част от съдебната спогодба, тъй като дружеството- цедент не е страна по гр.д. №2171/2015г. Към датата на съдебната спогодба договорът за цесия е бил сключен и не са били налице никакви пречки полученото от ищеца вземане да бъде включено като част от договорките и взаимните отстъпки на страните, без да е необходимо участието на цедента.

За пълнота следва да се отбележи, че дори и да се съобрази клаузата по спогодбата от 31.07.2017г. досежно договора за цесия, то не е налице другият елемент от състава на непозволеното увреждане – недобросъвестно поведение на ответника, изразяващо се в премълчаване на факта, че е освободил длъжника по цедираното вземане от отговорност. Протоколът от 15.12.2016г., с който едноличният собственик на капитала на „Панорама-2000“ ЕООД е освободил от длъжност и от отговорност като управител Й. П., е публично оповестен с възложено на Л. Г. и извършено вписване в Търговския регистър, което изключва твърдението на ищеца за премълчаване на този факт от страна на ответника.

При неоснователност на иска по чл.12, вр. чл.45 ЗЗД, следва да бъде разгледан предявеният при условията на евентуалност иск по чл.100, ал.1 ЗЗД. Съгласно посочения текст, ако прехвърлянето на вземане по договор за цесия е възмездно, кредиторът отговаря за съществуването на вземането по време на прехвърлянето. В случая, ответникът Л. Г. не е страна по процесния договор за цесия от 31.07.2017г., по който цедент е „Панорама-2000“ ЕООД. За него не е налице качеството на кредитор по смисъла на чл.100, ал.1 ЗЗД, поради което и искът за заплащане на обезщетение на това основание е неоснователен.

Неоснователен е и вторият евентуален иск по чл.59 ЗЗД на неоснователно обогатяване на ответника за сметка на ищеца. Не е осъществен фактическият състав на цитираната правна норма – обогатяване без основание на Л. Г., който си е спестил дължими 100 000 лв., за сметка на обедняването на П. Г., изразяващо се неполучена сума от 100 000 лв. по договора за цесия, следваща му се за попълване на запазената част от наследството на баща му. Както се посочи по-горе, въпросът за възстановяване на запазената част на ищеца, изцяло в пълния и размер, е окончателно разрешен, съгласно одобрената съдебна спогодба по гр.д. № 2171/2017г., където не е включена клауза за дължимост на претендираните 100 000 лв. по процесния договор за цесия. Поради това, в случая липсва установено по делото „обогатяване“ на ответника и свързано с него „обедняване“ на ищеца, като елементи от състава по чл.59 ЗЗД.

Като е стигнал до същите изводи и е отхвърлил предявените иски, първоинстанционният съд е постановил правилно решение, което е обосновано от доказателствата по делото и приложимия закон. Настоящата

инстанция споделя напълно изложените там мотиви и за пълнота на изложението препраща към същите, съгласно чл.272 ГПК.

С оглед резултата от въззивното обжалване, в полза на въззиваемия ответник се следват направени в настоящата инстанция съдебни разноси. Такива не се установяват по делото. Представена е фактура от 11.04.2023г. за извършена от Еднолично адвокатско дружество „Д. Н.“ доставка на услуга – процесуално представителство и защита по в.гр.д. №38/2023г. за сумата от 9 700 лв., но липсват доказателства за извършено плащане на посочената сума за адвокатско възнаграждение. Поради това, съдебни разноси, представляващи платен адвокатски хонорар от 9 700 лв. по представения от адв. Н. списък по чл.80 ГПК, не следва да бъдат присъдени.

Мотивиран от посоченото, Бургаският апелативен съд

РЕШИ:

ПОТВЪРЖДАВА решение № 1017 от 28.10.2022г., постановено по гр.дело № 292/2022г. на Бургаския окръжен съд.

Решението подлежи на касационно обжалване пред ВКС в едномесечен срок от връчването му на страните.

Председател: _____

Членове:

1. _____

2. _____